

TRONG LÒNG MẸ

I. ĐỌC HIỂU CHUNG

1. Tác giả

- Nguyên Hồng (1918- 1982), tên khai sinh là Nguyễn Nguyên Hồng

- Quê ở Nam Định

- Cuộc đời và sự nghiệp sáng tác

+ Nguyên Hồng bắt đầu viết văn từ năm 1936 với truyện ngắn "Linh Hồn" đăng trên Tiểu thuyết thứ 7

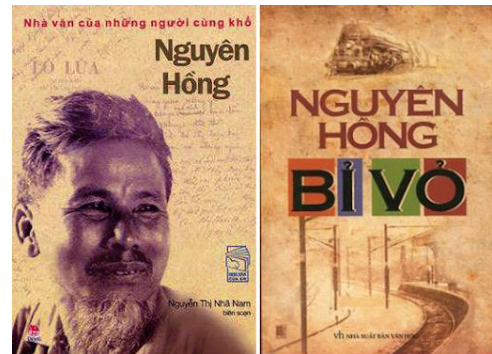
+ Năm 1937, ông thực sự gây được tiếng vang trên văn đàn với tiểu thuyết "Bỉ Vỏ"

+ Ông là hội viên sáng lập Hội nhà văn Việt Nam năm 1957

+ Năm 1980 cuốn tiểu thuyết cuối cùng của ông là "Núi rừng Yên Thế"

+ Ông được mệnh danh là nhà văn của những người cùng khổ.

+ Những tác phẩm tiêu biểu: Bỉ vỏ, Trời xanh, Sóng ngầm, Khi đưa con ra đời,...



2. Tác phẩm

a. Hoàn cảnh sáng tác

“Trong lòng mẹ” trích chương thứ IV của tác phẩm “Những ngày thơ ấu” (gồm 9 chương), tập hồi kí về tuổi thơ ít niềm vui, nhiều cay đắng của tác giả.

b. Bố cục:

- Phần 1 : “Tôi đã bỏ cái khăn tang ... *người ta hỏi đến chú?*): Cuộc đối thoại người cô với bé Hồng.

- Phần 2 (còn lại): Cuộc gặp gỡ giữa hai mẹ con.

c. Tóm tắt

Bé Hồng được sinh ra là kết quả của cuộc hôn nhân miễn cưỡng giữa người bố nghiện ngập và người mẹ trẻ trung luôn khao khát có được tình yêu thương. Khi bố Hồng mất, mẹ gửi hai anh em Hồng cho nhà nội đi tha hương cầu thực. Anh em Hồng sống trong sự ghẻ lạnh của nhà nội đặc biệt là bà cô, người luôn gieo rắc vào đầu Hồng những rắp tâm tanh bẩn để Hồng ghét bỏ mẹ của mình. Hồng không những không ghét mẹ mà còn thông cảm và yêu mẹ nhiều hơn và căm thù những hủ tục đã đày đọa mẹ mình. Chiều hôm đó khi vừa tan học, em thoáng thấy bóng dáng mẹ, em liền gọi theo với giọng bối rối. Khi mẹ cầm nón vẫy, Hồng sà vào lòng mẹ. Trong lòng mẹ, Hồng chẳng còn mảy may nhớ đến những lời nói thâm độc của bà cô mà chỉ cảm nhận được tình mẫu tử thiêng liêng, chan chứa.

II. ĐỌC HIỂU VĂN BẢN:

1. Nhân vật người cô:

- Độc ác, tàn nhẫn khi cười hỏi

“Mày có muốn vào Thanh Hóa chơi với mẹ mày không?” → khoét vào nỗi đau trong tâm hồn bé Hồng khi em phải sống xa mẹ.

- Mỉa mai, chế giễu mẹ cậu nhằm chia rẽ tình cảm

+ “ Sao lại không vào? Mợ mày phát tài lắm, có như dạo trước đâu! → nói mỉa người mẹ nghèo khổ đồng thời còn có ý bảo mẹ Hồng không yêu thương anh em Hồng.

+“Vào mà bắt mợ mày may vá sắm sửa cho và thăm em bé chứ” → gieo rắc hoài nghi để bé Hồng khinh miệt ruồng rẫy mẹ.

→ Người cô thật nham hiểm, sống giả dối, tàn nhẫn không có lòng vị tha. Người cô đại diện cho những thành kiến, những hủ tục đày đọa người phụ nữ trong xã hội phong kiến xưa.

2. Tình yêu thương mãnh liệt của bé Hồng với người mẹ bất hạnh:

a. Cảnh ngộ đáng thương và nỗi buồn của bé Hồng

- Bố mới mất, mẹ tha hương cầu thực
- Sống giữa trong sự ghẻ lạnh, cay nghiệt của người cô, một người luôn tìm cách gieo vào đầu Hồng những suy nghĩ không tốt để Hồng từ bỏ, ruồng rẫy người mẹ của mình
- Sống trong nỗi cô đơn và niềm khát khao tình mẹ.

b. Tình thương yêu mãnh liệt đối với mẹ

- Lúc nào cũng nghĩ đến mẹ và thông cảm với mẹ: khi cô hỏi ngọt nhạt → cúi đầu không đáp; từ chối cô, luôn nghĩ đến mẹ
- Không dao động, không suy giảm tình cảm kính yêu dành cho mẹ: ” Nhưng đời nào tình yêu thương và lòng kính mến mẹ tôi lại bị những rắp tâm tanh bẩn xâm phạm đến...”
- Vô cùng đau đớn, phẫn uất khi nghe lời dèm pha, nhục mạ mẹ

+ “ Tôi lại im lặng cúi đầu xuống đất: lòng tôi càng thắt lại, khước mắt tôi đã cay cay”. → khi cô mĩa mai, sát muối vào lòng, đau đớn, tủi nhục, xúc động vì thương mẹ.

+ “Nước mắt tôi ròng ròng rớt xuống hai bên mép rồi chan hòa đầm đìa ở cằm và ở cổ”.

- Căm ghét những hủ tục phong kiến

+ “Chỉ vì tôi thương mẹ tôi và căm tức sao mẹ tôi lại vì sợ hãi những thành kiến tàn ác mà xa lìa anh em tôi, để sinh nở một cách giấu giếm...”

+ “Giá những cỗ tục đã đày đọa mẹ tôi là một vật như hòn đá hay cục thủy tinh, đầu mẩu gỗ, tôi quyết vồ ngay lấy mà cắn, mà nhai, mà nghiến cho kì nát vụn mới thôi”.

→ Hồng đang cố kìm nén nỗi xót xa và bao dồn dập của oán hờn. Em căm ghét những cỗ tục phong kiến đã làm khổ mẹ em, làm anh em Hồng phải sống xa mẹ.

c. Cảm giác của bé Hồng khi được ở trong lòng mẹ

- Sống trong nỗi nhớ thương và mong chờ ngày mẹ trở về

+ Chạy đuổi theo xe với cử chỉ vội vã, lập cập, bồi rổi gọi “Mợ ơi!”.

+ Tôi thở hồng hộc, trán đẫm mồ hôi, và khi trèo lên xe, tôi ríu cả chân lại.”

- Niềm hạnh phúc

sung sướng khi được nằm trong vòng tay của mẹ. Cảm nhận



mẹ vẫn tươi như ngày nào, giác ấm áp mơn man khắp da thịt, niềm ngây ngất sung sướng khi ở trong lòng mẹ và ước ao mình nhỏ lại.

+ “Gương mặt mẹ tôi vẫn tươi sáng với đôi mắt trong và nước da mịn, làm nổi bật màu hồng của hai gò má.”

+ “Tôi ngồi trên đệm xe, đùi áp đùi mẹ tôi, đầu ngả vào cánh tay mẹ tôi, tôi thấy những cảm giác ấm áp đã bao lâu mất đi bỗng lại mơn man khắp da thịt.”

→ Tác giả khắc họa thành công niềm xúc động mạnh mẽ của Hồng khi đột ngột gặp lại mẹ. Hồng yêu thương, kính trọng, luôn có niềm tin mãnh liệt với người mẹ của mình. Điều đó đã khẳng định tình mẫu tử là tình cảm vô cùng thiêng liêng, sâu nặng không ai có thể chia cắt được.

3. Nguyễn Hồng - nhà văn của phụ nữ và nhi đồng

- Ngôi bút của ông hướng về những người nghèo khổ gần gũi mà ông yêu thương. Phụ nữ và trẻ em là hai đối tượng xuất hiện nhiều trong các tác phẩm của ông.

- Nhà văn am hiểu sâu sắc về phụ nữ và trẻ nhỏ. Ông có cái nhìn thông cảm, thấu hiểu với những khổ đau người phụ nữ giữa những hủ tục khát khe, người con trẻ với khát vọng tình thương, nỗi đau tinh thần.

- Nắm bắt cá tính và tâm lí nhân vật qua lời văn giàu cảm xúc, ngọt ngào.

+ Đối tượng thể hiện là tình mẫu tử thiêng liêng, ở dòng cảm xúc phong phú của bé Hồng (xót xa tủi nhục, căm giận sâu sắc, sự quyết liệt, tình thương mẹ,... dồn nén và lên cao).

+ Cách miêu tả, cách kể đầy cảm xúc, các so sánh ẩn tượng giàu sức gợi cảm.

III. TỔNG KẾT

1. Nghệ thuật

- Lời văn nhẹ nhàng, tình cảm, mạch cảm xúc tự nhiên, chân thực,

- Kết hợp tự sự với miêu tả, biểu cảm, khắc họa thành công hình tượng nhân vật bé Hồng ...

2. Nội dung

- Ca ngợi tình mẫu tử thiêng liêng trong cuộc sống

- Cần bảo vệ tình cảm thiêng liêng, chân thành, cao quý ấy.